

coMiesięcznik

Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS - Luty 2026

Dom Mieszkalny Funduszu Emerytalnego Pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego w Gdyni, ul. 3 Maja 27/31 i Batorego. fot. ICOMOS / Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Gdyni.

Szanowni Państwo

„coMiesięcznik” – biuletyn informacyjny PKN ICOMOS ma służyć realizacji priorytetowego zadania naszej organizacji jakim jest dostarczanie informacji na tematy konserwatorskie. „coMiesięcznik” jest skierowany do całego polskiego środowiska konserwatorskiego, rozpowszechniając bieżące informacje na temat wydarzeń i spraw związanych z ochroną zabytków. „coMiesięcznik” prezentuje informacje dostarczone przez członków PKN ICOMOS oraz środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notek, uporządkowanych w najprostszy sposób. Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres:

biuletyn.pknicomos@gmail.com

Redakcją i oprawą graficzną biuletynu zajmuje się Pan Jakub Andrzejewski.

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS
Bogusław Szmygin

Informacje

Ochrona dziedzictwa archeologicznego: teoria i praktyka – problemy i wyzwania
Warszawa, Muzeum Łazienki Królewskie – Pałac na Wyspie, 18-19 maja 2026

Konferencja naukowa

Ochrona dziedzictwa archeologicznego: teoria i praktyka - problemy i wyzwania

Warszawa
Muzeum Łazienki Królewskie - Pałac na Wyspie
18-19 maja 2026

1. PROBLEMATYKA KONFERENCJI

Zabytki archeologiczne to duża, ważna i wartościową część zasobu dziedzictwa. Ruchome zabytki archeologiczne są zabezpieczane podobnie jak inne artefakty i gromadzone w muzeach, natomiast nieruchome zabytki archeologiczne są zabezpieczane i udostępniane na miejscu – pozostają złożonym problemem konserwatorskim. Zabytki archeologiczne są odkrywane w bardzo różnych miejscach, dlatego ich ochrona i udostępnienie wymagają zróżnicowanych rozwiązań.

Specyfika stanowisk archeologicznych polega na tym, że są zwykle niekompletne, nieczytelne, pozbawione funkcji użytkowych i są w stanie technicznej destrukcji. Działania konserwatorskie powinny te wszystkie aspekty uwzględnić i w pewnym zakresie rozwiązać. Dlatego ochrona zabytków archeologicznych wymaga własnych metod ich zabezpieczenia, zarządzania i udostępniania.

Ochrona stanowisk archeologicznych wymaga między innymi powstrzymania procesów destrukcji, zabezpieczenia przed dewastacją, osłonięcia przed warunkami atmosferycznymi. Kolejnych działań wymaga udostępnianie stanowisk archeologicznych turystom - organizacji tras zwiedzania, znaków informacyjnych, pawilonów dla obsługi technicznej, oświetlenia, ogrodzeń, parkingów. Ochrona zabytków archeologicznych musi też uwzględniać współczesne standardy i zagrożenia, m.in. zapewnienie dostępności (fizycznej) i inkluzywności (kulturowej), dostosowanie do zmian klimatycznych, odpowiadać na rosnące zagrożenie nielegalnym handlem artefaktami archeologicznymi.

Suma wymagań i ograniczeń sprawia, że ochrona zabytków archeologicznych jest trudnym i złożonym zadaniem. Każde stanowisko archeologiczne wymaga indywidualnego zabezpieczenia, ale bardzo przydatne jest formułowanie aktualnych zasad teoretycznych postępowania i jak najszersza wymiana doświadczeń. Warto też przypomnieć i osadzić we współczesnym kontekście zapisy kluczowych dokumentów dotyczących ochrony dziedzictwa archeologicznego – Karty Lozańskiej przyjętej przez ICOMOS (1990) i Konwencji Maltańskiej przyjętej przez Radę Europy (1992).

2. CELE I ZAKRES TEMATYCZNY KONFERENCJI

Celem konferencji Ochrona dziedzictwa archeologicznego: teoria i praktyka – problemy i wyzwania jest wszechstronne przedyskutowanie problemu ochrony, zagospodarowania i urządzania zabytków archeologicznych. Środowiskowa dyskusja będzie dotyczyła podstaw teoretycznych i doświadczeń praktycznych. Dla wypracowania wniosków ważne są opinie i doświadczenia wszystkich partnerów uczestniczących w utrzymaniu tej grupy zabytków – m.in. konserwatorów, archeologów, służb konserwatorskich, zarządców.

Konferencja będzie podzielona na 4 sesje tematyczne:

1. Teoretyczne podstawy ochrony zabytków archeologicznych /teoria konserwatorska/
2. Metody i formy ochrony zabytków archeologicznych /metodologia/
3. Problemy i wyzwania w ochronie zabytków archeologicznych
4. Przykłady najlepszych praktyk w ochronie zabytków archeologicznych /praktyka/

Zapraszamy do przygotowania wystąpień dotyczących wszystkich aspektów związanych z ochroną i udostępnianiem zabytków archeologicznych, zarówno z perspektywy teoretycznej jak i praktycznej. Wystąpienia powinny przedstawiać dobre rozwiązania, problemy i wyzwania.

Mamy nadzieję, że konferencja organizowana przez Polski Komitet Narodowy ICOMOS pozwoli opracować wnioski pomoce w ochronie i zarządzaniu zasobem dziedzictwa archeologicznego.

3. INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Streszczenia proponowanych referatów należy przesłać do dnia 15 marca 2026 r. na adres e-mail: sekretariat@icomos-poland.org

Streszczenia nie powinny przekraczać 300 słów (przedstawienie też referatu w punktach ułatwi recenzentom zrozumienie ich koncepcji).

Autorzy wystąpień konferencyjnych proszeni są o wskazanie sesji, w ramach której jest proponowany referat (sesja 1, 2, 3, 4).

Wyboru referatów do wygłoszone podczas konferencji dokonają recenzenci powołani przez Komitet Organizacyjny konferencji. Autorzy referatów zostaną poinformowani o decyzji recenzentów do dnia 10 kwietnia 2026 r.

Materiały konferencyjne zostaną opublikowane w czasopiśmie naukowym „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego”.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.icomos-poland.org/pl/dzialania/konferencje/742-konferencja-naukowa-pkn-icomos-ochrona-dziedzictwa-archeologicznego-teoria-i-praktyka-problemy-i-wyzwania.html>

KONKURS IM. PROF. JANA ZACHWATOWICZA

Upzejmie przypominamy o terminarzu Międzynarodowego Konkursu im. Profesora Jana Zachwatowicza na najlepsze prace magisterskie studentów, podejmujące problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego:

- termin nadsyłania: 15 marca 2026
- uroczyste wręczenie nagród i wyróżnień: 19 maja 2026

Gościem Konferencji oraz uroczystego wręczenia nagród i wyróżnień w dniu 19 maja 2026 r. będzie Pan prof. Michał Jasiński, wnuk Jana Zachwatowicza i Marii z Chodźków Zachwatowicz.

Regulamin Konkursu jest dostępny na stronie PKN ICOMOS Regulamin Konkursu:

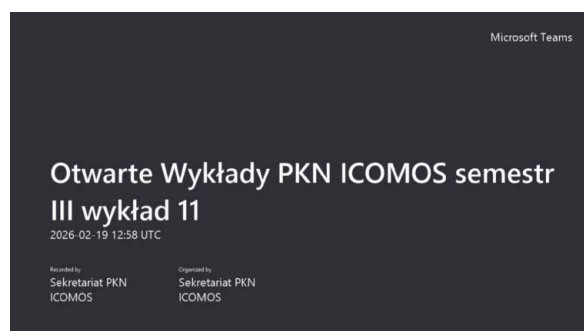
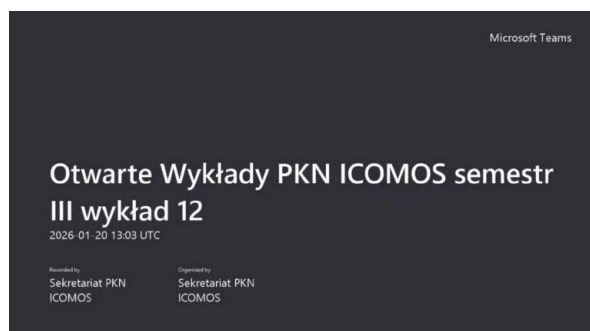
<https://icomos-poland.org/files/Zachwatowicz%20-%20Konkurs/Regulamin%20Konkursu%20im.%20J.%20Zachwatowicza.pdf>

Prace na Konkurs należy przysyłać drogą elektroniczną na adres e-mail:

sekretariat@icomos-poland.org

Zapraszamy do udziału w Konkursie!

Wykłady PKN ICOMOS - nagrania dostępne na portalu YouTube

W ramach III semestru Otwartych Wykładów PKN ICOMOS odbył się wykłady nr 11 i 12.

Zarejestrowane nagrania są dostępne do obejrzenia na portalu YouTube:

Wykład 11: Historyczne stropy drewniane w kamienicach krakowskich – badania i typologia

<https://www.youtube.com/watch?v=bPmEfKEITgQ&t=813s>

Wykład 12: Analiza konstrukcji więźb dachowych wybranych kościołów ewangelickich Dolnego Śląska

<https://www.youtube.com/watch?v=52TVAQqzDT4>

Otwarte Wykłady PKN ICOMOS - semestr IV

Szanowni Państwo,

Z przyjemnością informujemy, że rozpoczynamy IV semestr Otwartych Wykładów PKN ICOMOS. Plan semestru został przygotowany przez Komisję Architektury Militarnej PKN ICOMOS i obejmuje następujące terminy:

19 III 2026

Zamki: podstawowe problemy architektoniczno-konserwatorskie
dr hab. inż. arch. Grzegorz Bukal

23 IV 2026

Fortyfikacja bastionowa: problematyka konserwatorska
dr inż. arch. Jan Janczykowski

28 V 2026

Fortyfikacja XIX w.: problematyka konserwatorska
dr inż. arch. kraj. Katarzyna Pałubska

18 VI 2026

Fortyfikacja XX w.: problematyka konserwatorska
dr inż. arch. Krzysztof Wielgus

Wszystkie wykłady rozpoczynają się o godzinie 14 i trwają godzinę. Informacje o zapisach na poszczególne wykłady będą każdorazowo ogłaszane drogą mailową, a także publikowane na stronie internetowej PKN ICOMOS oraz w mediach społecznościowych. Rejestracja na pierwszy wykład jest już dostępna pod adresem: <https://forms.gle/Yqpttmkj8ArV2yoZ9>

Koordinację wykładów w imieniu Prezydium PKN ICOMOS sprawuje dr hab. Miron Urbaniak prof. UW; opiekę organizacyjną i techniczną sprawuje Alina Tarsa: sekretariat@icomos-poland.org

Nagrania w ramach Otwartych Wykładów PKN ICOMOS dostępne są na kanale PKN ICOMOS na: https://www.youtube.com/playlist?list=PLt49Y_OSSWsZmukwyFkBAmduYpOqFw-w6

Serdecznie zapraszamy do udziału.

**FORTHCOMING – The Protection of Archaeological Heritage: Theory Meets Practice
Florence, 12–13 March 2026**

The next TheoPhilos conference is focused on the specific challenges presented by the conservation of archaeological sites. We are delighted to be jointly organising this with the ICOMOS ISC on Archaeological Heritage Management (ICAHM). The conference will take place in Florence on 12–13 March.

We are delighted to publish the programme for the conference, which will be held in English and followed by the peer-reviewed publication of papers.

All are welcome to attend the conference. As stated in the conference programme, in order to participate in the conference, either in person or virtually, please go to the registration link to complete the registration form:

<https://forms.gle/RMNdCj3pwG3DyCr1A>

The aim of the conference is to facilitate a comprehensive discussion of the problems of protection, development and interpretation of archaeological monuments, including accessibility, inclusivity, technical services, climate change and illicit trafficking. The international discussion will concern the theoretical foundations and practical experience related to the protection of these monuments, and will draw on experiences from different countries, regions and cultures.

Download the conference programme here:

<https://theophilos.icomos.org/wp-content/uploads/2026/02/R055-TheoPhilos-Conference-Programme-260312.pdf>

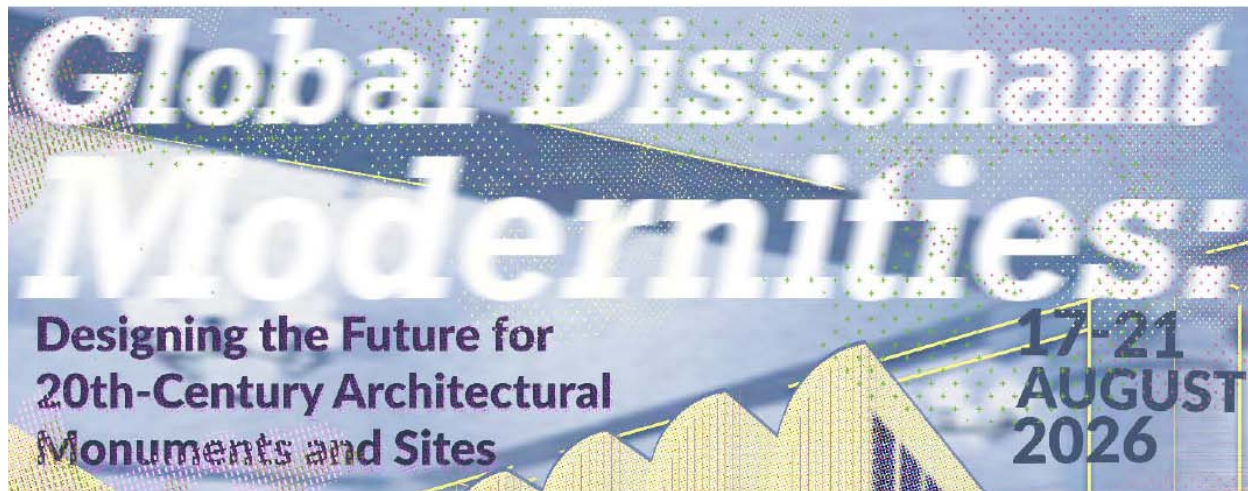
More informations:

<https://theophilos.icomos.org/>

Designing the Future for 20th-Century Architectural Monuments and Sites
Almaty, Kazakhstan, 17 - 21 August 2026

International Council on
Monuments and Sites
Conseil International
des Monuments et des Sites
Deutsches Nationalkomitee e.V.

The Emerging Professionals Working Group (EPWG) of the German National Committee of the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), in collaboration with ICOMOS Kazakhstan, is pleased to announce a dual event: a conference, *Global Dissonant Modernities: Designing the Future for 20th-Century Architectural Monuments and Sites*, and a summer school, to be held in Almaty, Kazakhstan, taking place between 17 - 21 August 2026. The event is conceived as a platform for mutual exchange between theoretical and practice-based knowledge, bringing together colleagues from Kazakhstan and the international heritage community, while fostering dialogue between established professionals and emerging professionals. Through this exchange, the summer school and conference aim to create a space for shared learning, critical reflection, and the transfer of experience across geographical and generational contexts. The 2026 event will focus on the conservation of 20th-century architectural heritage, a topic that is much contested globally. Unlike older, canonised heritage, 20th-century architecture is often politically charged or poorly regarded, calling its very status as “heritage” into question. These tensions are especially visible in modern cities shaped by centralised socialist planning and undergoing rapid transformations. Kazakhstan presents a particularly outstanding opportunity for this exchange. As a relatively young independent state, its legal and institutional frameworks for heritage protection have not yet fully integrated modern architecture. This has led to rapid and often contradictory urban transformations, sparking debate among professionals, policymakers, and the public alike. Rather than framing these conditions as a deficit, the conference and summer school approach them as an opportunity for dialogue, comparative learning, and the co-production of knowledge across local and international perspectives.

The event is organised around a dual structure:

- a three-day international conference providing a theoretical and methodological foundation, and
 - a five-day hands-on workshop, where participants apply insights to a concrete case study.
- The Academy of Arts in Almaty, a building with Constructivist roots and multiple layers of later transformation,

will serve as the central case study.

The call is open to:

- Emerging Professionals (EPs) from the fields of architecture, art history, heritage, conservation, museology, and related disciplines.
- Students, doctoral and post-doctoral researchers.
- International participants, particularly from the post-Soviet Asian region, are encouraged to apply to establish a balanced representation and stimulate knowledge exchange.

Key information for applications:

- Submission Deadline: 13 March 2026
- Notification of Acceptance: 1 April 2026
- Apply via the Google Form link below.

Please submit a motivation letter, a short bio, and an A3 poster, as described in the application link below.

- File format of A3 poster: .pdf
- Language: English
- Apply here: <https://forms.gle/9sfyh3GhmYrUQsMk8>

Call for Contributions (Conference): <https://forms.gle/2uSMTdKcCY2ocYdv8>

More informations:

https://www.icomos.de/call-for-contributions-amp-workshop-participation--internationale-konferenz-amp-summer-school-almaty-2026_a_468.html

ICOMOS Expert Group on EPBD Implementation European Energy Performance of Buildings Directive and Cultural Heritage

On 20 January 2026, the ICOMOS Expert Group on EPBD (Energy Performance of Buildings Directive) Implementation launched the ICOMOS Report on the Implementation of the European Energy Performance of Buildings Directive. This report presents evidence from over nineteen EU and non-EU countries and evaluates the impact of the EPBD on Europe's historic built environment.

About the ICOMOS Expert Group on EPBD Implementation

ICOMOS, as many other organisations, contributed to the public consultations of the European Energy Performance of Buildings Directive (EPBD). Recognising the influence of the directive on the built heritage, as well as the need to foster the inclusion of the heritage sector and heritage aspects in these processes, the ICOMOS Europe group joined forces with the ICOMOS International Scientific Committee on Energy and Sustainability (ISCES). Together, they created an Expert Group to monitor the implementation of the Directive in European countries.

The working group attracted more than 50 people due to the high interest in the topic. It consists of members of ICOMOS National Committees, working on a daily basis on architectural projects or related administrative issues. Since 2023, meetings have been held nearly monthly to share various information and debate on the challenges and best practices to adopt.

These discussions revealed significant differences in the implementation of the EPBD, in addition to the gaps in data necessary for decision making. The working group started to collect and gather evidence on the national practices, which culminated in a comprehensive report reflecting data from 19 countries in Europe – 15 being EU member states and 4 non-EU countries.

More informations:

<https://www.icomos.org/actualite/launch-icomos-report-epbd-implementation/>

Read the report:

<https://publ.icomos.org/publicomos/jlbSai?html=Bur&base=technica&ref=45348&file=4293.pdf&path=EPBD%20Thematic%20analysis.pdf>

ICOMOS Emerging Professionals Working Group (Europe) - Meeting and symposium Waalse Kerk of Maastricht on 21–22 March 2026

ICOMOS Netherlands will host the first meeting and symposium of the ICOMOS Emerging Professionals Working Group (Europe), to be held in person in the Waalse Kerk of Maastricht.

We would like to warmly invite you to participate in the EPWG Europe in-person meeting, which will take place in the Waalse Kerk of Maastricht on 21–22 March 2026. This event is open to all Emerging Professionals, and we strongly encourage you to share this call with EP colleagues and friends who may be interested.

The event aims to strengthen connections within the European EP network and to establish strong collaboration across the countries involved. As one of the first in-person meetings of the European EPs group, the programme will mainly focus on networking and collective reflection. The first day will include participant introductions and an interactive workshop session addressing the transformation of the EPWG and the future of ICOMOS in Europe for emerging professionals working in the heritage sector. The second day will be dedicated to informal networking and a study visit in Maastricht, followed by participants' departure.

The outcomes of the workshops will be synthesised into a short report.

Call for participations

If you would like to submit a proposal to present your work to fellow Emerging Professionals during the morning session, please email a short summary (max. 500 words) to: EPWG2026@icomos.nl

Program

Saturday

09:00–09:30 Coffee, tea and vlaai

09:30–11:30 Session: Emerging Professionals presentations

11:30–13:00 Lunch (included)

13:00–14:00 Presentation of the renovation of the Waalse Kerk and tour of the building by Laura Piovan and Klaas Koelewijn

14:00–15:00 Session: EPWG identity

15:00–15:30 Tea and coffee break

15:30–16:30 Session: Risk preparedness

16:30–18:00 Visit of Maastricht

18:00 Dutch “borrel” followed by dinner

Sunday

11:00 Complimentary visit to Maastricht Museum

12:30 Joint lunch (at your own expense)

Please note

We recommend arriving in Maastricht on Friday evening (20 March), as the programme will begin on Saturday morning, and departing on Sunday afternoon or evening, after the Sunday session.

Practical information:

Funding

Please note that participation is self-funded with regard to travel and accommodation. Part of the meals during the event will be covered; however, not all meals are included. The available funding is primarily allocated to renting the venue, and we are seeking additional resources to support meals and the study visit. We also encourage EPs to reach out to their national committees to explore possibilities for funding or covering travel expenses.

Location

De Waalse Kerk

Sint Pieterstraat 6,

6211 JN Maastricht (The Netherlands)

Costs

Participation is free for ICOMOS members.

Registration

Please sign up using this link: <https://www.icomos.nl/form/registration-for-the-epwg-europe>

More informations:

<https://www.icomos.nl/agenda/icomos-emerging-professionals-working-group-europe-meeting-and-symposium>

Komisja Dziedzictwa Techniki

„Most Jagiełły – historyczny most na łożdach”

Wykład prof. Barbary Rymszy i prof. Janusza Rymszy.

W dniach 5-6 lutego 2026 r., w ramach posiedzenia Kapituły Konkursu MODERNIZACJA ROKU & BUDOWA XXI w. odbyło się Seminarium Naukowe, podczas którego Barbara i Janusz Rymsza – członkowie Komisji Dziedzictwa Techniki, wygłosili referat „Most Jagiełły – historyczny most na łożdach”.

A oto kilka słów przybliżających temat Mostu Jagiełły.

W „Cronica conflictus Wladisłai Regis Poloniae cum cruciferis Anno christi 1410” nieznanemu uczestnikowi kampanii 1410 r. podało, że Jagiełło prowadząc wojska polskie przeciwko Krzyżakom „przybył nad rzekę Wisłę i rzekę tę razem z częścią swych wojsk wraz z działami, machinami i innymi przyborami wojskowymi przekroczył bez żadnego uszczerbku ani niebezpieczeństwa po zestawionym moście zadziwiającej konstrukcji”.

Natomiast Jan Długosz w swoim dziele „Kroniki, czyli Roczniki sławnego Królestwa Polskiego, Księga jedenasta, Rok 1410” napisał, że „król Władysław zwinąwszy obóz we wsi Kozłów przybył nad Wisłę powyżej klasztoru w Czerwińsku na miejsce, gdzie został ustawiony most na łożdach, który polecono sporządzić pod Kozienicami. W tym samym dniu król przekroczył most i rzekę, a za nim podążyło całe wojsko królewskie według obmyślanego porządku, wraz z ciężarem bombard i zaopatrzenia oraz innym obciążeniem”.

Podczas spotkania Kapituły Konkursu została przedstawiona historia budowy repliki Mostu Jagiełły według koncepcji prof. B. Rymszy. Zaprezentowano także inne rozwiązania mostów na podporach pływających, definiując jednocześnie pojęcie mostu łyżwowego i mostu pontonowego. Wizualizację Mostu Jagiełły dołączono poniżej.

Konferencje

Kongres Bezpieczeństwa Dziedzictwa „Zabezpieczenie i ochrona dóbr kultury”

Kraków, 08 -10 czerwca 2026 r.

Institut Bezpieczeństwa Dziedzictwa, Zamek Królewski na Wawelu oraz Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie wraz z Partnerami mają przyjemność zaprosić Państwa na IV Kongres Bezpieczeństwa Dziedzictwa „Zabezpieczenie i ochrona dóbr kultury”, który odbędzie się w dniach 08 -10 czerwca 2026 r. w Krakowie.

Celem IV Kongresu Bezpieczeństwa Dziedzictwa jest prezentacja aspektów teoretycznych oraz dobrych praktyk ochrony dziedzictwa kulturowego, jakie towarzyszą współczesnym zagrożeniom kryzysowym i konfliktom zbrojnym. Organizatorzy zapraszają do podjęcia interdyscyplinarnych, wielokierunkowych rozważań na temat planowania, organizowania i form zabezpieczenia ochrony dziedzictwa kulturowego na terenach dotkniętych kryzysem lub objętych konfliktem zbrojnym, a także do dyskusji o potrzebie aktualizacji obowiązujących regulacji krajowych i międzynarodowych w obszarze jego ochrony. Ważnym tematem podejmowanych rozważań będzie również przygotowanie i reagowanie na działania kognitywne. Kongres zostanie przeprowadzony w sposób hybrydowy, umożliwiający obecność na terenie Kongresu oraz w formie zdalnej.

Do tematów, które pragniemy poruszyć w trakcie obrad należą:

1. Prawne aspekty zabezpieczenia i ochrony dóbr kultury
2. AI, nowe technologie, metody i narzędzia w zabezpieczeniu i ochronie dóbr kultury
3. Ochrona dóbr kultury na wypadek zagrożeń kognitywnych i asymetrycznych
4. Zabezpieczenie dóbr kultury w transporcie i logistyce

5. Zabezpieczenie dóbr kultury na czas wojny – doświadczenia i praktyki
6. Zabezpieczenie i ochrona miast historycznych na czas wojny i kryzysu
7. Zabezpieczenia techniczne i bezpośrednia ochrona – skuteczność rozwiązań czy potrzeba zmian
8. Bezpieczeństwo pożarowe w dobrach kultury – odstępstwa i rozwiązania zamienne
9. Najnowsze techniki i metody w konserwacji dóbr kultury, ich przechowywaniu i zabezpieczaniu
10. Edukacja i prewencja w zabezpieczaniu dóbr kultury

Ponieważ spotkania posłużą wymianie aktualnej wiedzy i doświadczeń, nie powinno na nich zabraknąć doktorantów, studentów i słuchaczy szkół i uczelni mundurowych, studentów nauk społecznych, sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

W tym roku zapraszamy trzyosobowe zespoły kół naukowych na sesje lub prezentacje posterów w drugim dniu KOBED od godz. 11.00 do godz. 16.00

Terminarz wydarzenia:

1. zgłoszenie czynnego udziału – do 1 maja 2026 r.
2. zgłoszenie biernego udziału – do 20 maja 2026 r.
3. akceptacja przez Organizatorów zgłoszeń wystąpień Prelegentów – do 10 maja 2026 r.
4. przesłanie II komunikatu kongresowego – do 13 maja 2026 r.
5. nadesłanie tekstu pokongresowego – do 30 listopada 2026 r.

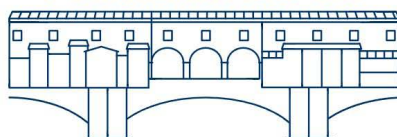
Więcej informacji na stronie:

<https://ibd.org.pl/kobed26/>

Digital Ecosystems for Heritage 4.0
Florence, 26-28 August 2026

Symposium
**DIGITAL ECOSYSTEMS
FOR HERITAGE 4.0**

**Artificial Intelligence, Values and
Risk Assessment for Conservation**

Florence, 26th – 28th August 2026

The Call for Papers is now open for Digital Ecosystems for Heritage 4.0.

If you are working on Artificial Intelligence, Digital Twins, data ecosystems, or risk assessment for Cultural Heritage, you are welcome to contribute to the Springer Nature Communications in Computer and Information Science (CCIS) volume. Join us in Florence from August 26-28, 2026!

KEY DATES:

- April 01, 2026: Extended Abstract Submission
- May 10, 2026: Review Notifications
- June 21, 2026: Camera-Ready Full Papers Submission

HOW TO CONTRIBUTE:

1. Prepare your extended abstract following the Instructions for Authors:
<https://digitalecosystems4h.org/instructions-for-authors/>
2. Submit your extended abstract through the Meteor platform:
<https://meteor.springer.com/digitalecosystem4h>
3. Mark the key dates above and if your abstract is selected, make sure not to miss the next submission!

Special Issues

Authors of selected works will be invited to submit an extended version of their papers to Special Issues of Ananke, Virtual Archaeology Review

Symposium Tracks

See the Call for Papers for all topics. Tracks include:

Track 1: AI, Governance and Critical Futures of Cultural Heritage: Trust, Bias and Accountability Heritage 4.0: Can We Trust Artificial Intelligence?

Track 2: Digital Twins and Computational Realities: Beyond 3D Modelling Digital Twins: New Frontier or New Constraint for Cultural Heritage?

Track 3: Heritage Under Pressure: Risk, Monitoring and Resilience Strategies Resilience 4.0: Are We Ready to Protect Heritage in a Changing World?

Track 4: Museums After Digital: Accessibility, Hybrid Experiences and New Audiences How will Museums of the Future Rethink Access, Experience and Mediation?

Track 5: Skills for Heritage 4.0: Training, New Professions and Knowledge Transmission Who Will Safeguard the Digital Heritage? Educating Tomorrow's Professionals.

Special Sessions

Special Session 1: The Arno River and the 60th Anniversary of the 1966 Flood Memories, Digital Documentation and Risk Awareness

Special Session 2: Arab and Mediterranean Regions as a Living Heritage Laboratory Digital ecosystems, Fragility and Innovation in the CHEDAR Project

More informations:

<https://www.cipaheritagedocumentation.org/call-for-papers-digital-ecosystems-for-heritage-4-0/>

<https://digitalecosystems4h.org/>

Konferencja „Muzealnictwo XXI w. a fortyfikacje – ochrona, ekspozycja, upowszechnianie” Gdańsk, Muzeum II Wojny Światowej, 14 marca 2026 r.

Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku zaprasza na ogólnopolską konferencję poświęconą ochronie, badaniom i nowoczesnym formom prezentacji dziedzictwa fortyfikacyjnego. Wydarzenie odbędzie się 14 marca (sobota) w sali konferencyjnej (poziom -3) oraz w strefie warsztatowej we foyer (poziom -2).

Konferencja skierowana jest do muzealników, konserwatorów zabytków, architektów, badaczy, pasjonatów historii wojskowości oraz wszystkich zainteresowanych problematyką ochrony i popularyzacji zabytków architektury obronnej. Program łączy refleksję naukową z praktyką konserwatorską oraz prezentacją najnowszych narzędzi cyfrowych wykorzystywanych w muzealnictwie.

Więcej informacji na stronie:

<https://muzeum1939.pl/wydarzenia/konferencja-muzealnictwo-xxi-w-a-fortyfikacje-ochrona-ekspozycja-upowszechnianie->

This event is held under the auspices of the Cypriot Presidency of the Council of the European Union and organised by the UNESCO Chair on Digital Cultural Heritage at the Cyprus University of Technology, in partnership with Heritage Malta, the Digital Heritage Summit 2026 is a special edition of EuroMed—Europe’s leading platform for research, policy dialogue, and technological innovation in Digital Cultural Heritage.

Held at a critical point in the implementation of the European Commission’s recommendation for the creation of a common European data space in the field of Cultural Heritage, the Summit is an opportunity for policymakers, academia, memory institutions, and industry experts to come together in the shaping of the new era in the digital transformation of Cultural Heritage in Europe and worldwide. Across four days, the Summit combines high-level policy exchange with research excellence and practical experimentation:

1. Policy & Leadership Forum

Strategic roundtables bringing together EU institutions, policymakers, research infrastructures, and heritage stakeholders to align Digital Heritage priorities with European agendas.

2. Scientific & Research Exchange

Peer engagement on cutting-edge methodologies, standards, and emerging technologies, strengthening collaboration across universities, research centres and memory institutions.

3. Innovation & Technology Exhibition

Live demonstrations of advanced digitisation tools, AI applications, 3D workflows, XR environments, and data platforms for Cultural Heritage.

4. Project Showcase

Focused sessions presenting flagship EU-funded projects and cross-border initiatives, showing who is doing what, where and how in the field and promoting new networks, partnerships and future consortia. The Summit will also host HackIt!4EU, a two-day hackathon marking the culmination of the Twin it! 3D Part II campaign by Europeana and the European Commission—mobilising young innovators and professionals alike to explore and innovate with the Twin It! pan-European collection of 3D heritage models.

More informations:

<https://digitalheritagesummit.eu/>

XII MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA KONSERWATORSKA
„Problemy muzeów związane z zachowaniem i konserwacją zbiorów”
Szreniawa 7-9 października 2026 roku

Z przyjemnością zapraszamy do udziału w XII Międzynarodowej Konferencji Konserwatorskiej z cyklu Problemy muzeów związane z zachowaniem i konserwacją zbiorów. Wydarzenie to stanowić będzie platformę wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk z zakresu ochrony i konserwacji zbiorów muzealnych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów o zróżnicowanej materii, funkcji i skali. Program obrad obejmować będzie następujące bloki tematyczne:

1. Profilaktyka konserwatorska i magazynowanie zbiorów muzealnych.
2. Konserwacja obiektów ekspozycyjnych na wolnym powietrzu oraz wykonanych z materii organicznej i nieorganicznej.
3. Konserwacja obiektów przeznaczonych do uruchomienia oraz obiektów wielkogabarytowych.
4. Nowe technologie w służbie zbiorów muzealnych.
5. Eksploatacja zabytkowych obiektów sztuki inżynierskiej.

W ramach organizowanej Konferencji ukaże się publikacja monografii naukowej obejmującej zgłoszone i przyjęte referaty oraz komunikaty. Wydawcą monografii będzie Polskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk (PTPN).

Opłata w wysokości 1000 zł obejmuje dwa noclegi (7/8.10.2026 r. oraz 8/9.10.2026 r.) w pokojach dwuosobowych z wyżywieniem w hotelu Delicjusz w Trzebawiu, a także materiały konferencyjne. W przypadku noclegu we własnym zakresie opłata wynosi 700 zł. Drugiego dnia Konferencji przewidziany jest wyjazd studyjny.

Przydatne terminy:

- 30.01.2026 r. – rozpoczęcie zapisów na Konferencję
- 27.02.2026 r. – ostateczny termin nadsyłania zgłoszeń referatów wraz ze streszczeniem w języku polskim
- 27.04.2026 r. – ostateczny termin nadsyłania pełnego tekstu wystąpienia ze streszczeniem w języku angielskim
- 14.09.2026 r. – ostateczny termin zgłoszeń jako słuchacz
- 30.09.2026 r. – ostateczny termin uiszczenia opłaty
- 7-9.10.2026 r. – obrady Konferencji

Więcej informacji:

<https://muzeum-szreniawa.pl/xii-miedzynarodowa-konferencja-konserwatorska/>

**Konferencja „Daniel Chodowiecki i jego czasy”
Gdańska, Ratusz Głównego Miasta, 8–9 października 2026 r.**

Urodzony w 1726 r. w Gdańsku Daniel Chodowiecki był grafikiem, rysownikiem i malarzem, jednym z najważniejszych artystów oświeceniowej Europy, największym kronikarzem swoich czasów, do dziś rozpoznawalnym i budzącym podziw dla jego talentu. W 2026 r. minie 300 lat od chwili jego urodzin. Centralnym wydarzeniem tego roku będzie wystawa „Całe życie rysowałem życie”. Daniel Chodowiecki w 300-lecie urodzin organizowana przez Muzeum Gdańska wspólnie z Akademie der Künste w Berlinie.

Przekonani o ogromnym gdańskim i ogólnoeuropejskim znaczeniu dorobku artysty serdecznie zapraszamy do wzięcia udziału w towarzyszącej wystawie konferencji naukowej „Daniel Chodowiecki i jego czasy”, która zaplanowana jest w dniach 8–9 października 2026 r. (czwartek-piątek), w Gdańsku, w Ratuszu Głównego Miasta.

Zapraszamy do udziału badaczy reprezentujących różne środowiska – historyków, historyków sztuki, muzealników, bibliotekarzy, konserwatorów oraz przedstawicieli innych dyscyplin.

Proponujemy, aby spotkanie koncentrowało się wokół takich tematów jak:

- twórczość Daniela Chodowieckiego we wszystkich jej przejawach
- działalność pedagogiczna artysty
- biografia i życie prywatne Chodowieckiego
- środowisko twórcze wokół artysty i w jego czasach
- spuścizna Chodowieckiego
- Gdańsk i Berlin w XVIII wieku – zagadnienia artystyczne i społeczne

Konferencja organizowana jest wspólnie przez Muzeum Gdańska i Akademie der Künste w Berlinie. Językami konferencji będą polski i niemiecki.

Planowane jest wydanie drukiem tomu materiałów pokonferencyjnych.

Proponowane tematy wystąpień wraz z załączonym formularzem zgłoszeniowym i krótkim (do tysiąca znaków) streszczeniem prosimy nadsyłać do 30 marca 2026 r. na adres: chodowiecki@muzeumgdansk.pl

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru spośród nadesłanych zgłoszeń.

Przyjazd uczestników odbywa się na koszt własny.

K O N F E R E N C J A

P O L A N D

CYFROWE ECHA PRZESZŁOŚCI

6-8 MAJA, KULICE

CALL FOR PAPERS!

Zapraszamy do udziału w ogólnopolskiej konferencji CAA Poland Kulice 2026! To wyjątkowe spotkanie archeologów, architektów i specjalistów IT, których łączy pasja do ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez nowoczesne technologie.

W tym roku spotykamy się pod hasłem „Cyfrowe echa przeszłości”. Chcemy rozmawiać nie tylko o sukcesach w cyfryzacji, ale też o wyzwaniach: szczątkowości danych i trudnościach interpretacyjnych, z którymi mierzymy się na co dzień.

Tematyka obejmuje m.in.:

- Systemy GIS i bazy danych
- Modelowanie 3D, skanowanie i fotogrametrię
- Sztuczną inteligencję (AI) w służbie dziedzictwa

Link do rejestracji zgłoszeń: <https://docs.google.com/.../1FAIpQLSdyacrrHewRc0.../viewform>

Termin nadsyłania abstraktów: do 31 marca 2026 r.

Miejsce: Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych (MOBI) Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach – usytuowany we wsi Kulice, w gminie Nowogard, w odległości ok. 70 km od Szczecina.

Opłaty konferencyjne (z noclegiem i wyżywieniem):

300 zł - opłata standardowa (40 miejsc)

150 zł - opłata studencka (5 miejsc)

Istnieje opcja przyjazdu na jeden dzień bez noclegu za symboliczne 50 zł, z możliwością dopłaty za posiłek.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.facebook.com/CAAPoland>

Call for Abstracts

MODERNISM REVISITED

Typology – Topography – Strategy

ETOM Milestone Conference 2026

Part of ECOC Trenčín 2026

Modernism Revisited 2026, held within the official programme of ECOC Trenčín 2026, invites scholars, architects, planners, educators, researchers, and policymakers to reflect on how modernist architecture, landscape, and planning visions can be reinterpreted and reactivated in the twenty-first century. The conference seeks an interdisciplinary dialogue across time and scale—linking architectural form with territorial context, and historical experience with contemporary and future scenarios. This conference is organised by the Jaromír Krejcar Society and the ETOM NEB Lab partnered with DOCOMOMO Slovakia.

Modernism—both as a historical movement and as an continuous architectural, technological, and cultural layer—continues to shape how we build, inhabit, and imagine the world. Emerging from diverse political, climatic, and cultural contexts—from liberal democracies to state-planned economies—in the past century generated a wide spectrum of approaches to architecture, urbanism, and life.

Today, these multiple legacies face new realities: ecological transitions, demographic shifts, and the transformation of once-public infrastructures and institutions. While mere technocratic, aesthetically formalistic and ideologically dogmatic conceptions of Modernism did not survive. The theories, practices and ideologies of modern thinking continue to shape our realities, while being constantly challenged and questioned. In order to challenge the current multicrisis, the humanist, emancipatory and social aspects need to be considered. The legacy of Modernism lives on as a structural framework to be filled in with contemporary ideas.

Contributions are invited under three thematic lenses:

1. Typology — Repurposed
2. Topography — Remodeled
3. Strategy — Reinvented

Deadline Schedule

- 02 December 2025 — Open Call for Abstracts
- 09 February 2026 — Call for Abstracts deadline
- 30 April 2026 — 1st version of the final Paper submission deadline
- 15 June 2026 — 2nd final version of the paper submission deadline
- 21–23 October 2026 — Conference, ODA Trenčín

More informations:

<https://www.modernismrevisited2026.com/>

Wydarzenia

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków 2026

Częstochowa, Klasztorze oo. Paulinów na Jasnej Górze, 16-17 kwietnia 2026

Szanowni Państwo,

uprzejmie informujemy, iż obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków odbędą się w dniach 16-17 kwietnia w Klasztorze oo. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków obchodzony jest corocznie 18 kwietnia. Święto zostało ustanowione w 1983 roku przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków (ICOMOS). Dzień ten poświęcony jest wszystkim osobom, które na co dzień zajmują się ratowaniem dziedzictwa kulturowego oraz opieką nad zabytkami - konserwatorom, historykom sztuki i architektury, urbanistom, archeologom oraz przedstawicielom innych zawodów związanych z ochroną zabytków, a także właścicielom, opiekunom i zarządcom obiektów zabytkowych.

Prosimy o uwzględnienie powyższego terminu w Państwa kalendarzu.

Program wydarzenia, formularz zgłoszeniowy oraz szczegóły organizacyjne prześlemy w najbliższym czasie.

Odbudować pamięć: Jan i Maria Zachwatowicz | prezentacje
Warszawa, Dom Spotkań z Historią, 04 marca 2026 r.

5. rocznica odsłonięcia pomnika prof. Jana Zachwatowicza oraz 126. rocznica urodzin architekta i 124. rocznica urodzin jego żony Marii to dobry czas na przypomnienie ich dokonań na rzecz odbudowy Warszawy.

W Domu Spotkań z Historią odbyła się prelekcja Odbudować pamięć: Jan i Maria Zachwatowicz - prezentacje. Spotkanie to zostało zorganizowane przez Dom Spotkań z Historią (DSH) oraz Towarzystwo Przyjaciół Warszawy.

Podczas spotkania przedstawiono:

- Architekt Jan Zachwatowicz – konserwator modernista, 1900–1983

Prezentacja ukazująca sylwetkę Jana Zachwatowicza i jego projekty autorskie, począwszy od dyplomu na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej (1930), poprzez projekty domów jednorodzinnych i budynków dla wojska z lat 1930-tych, aż do projektu odbudowy Katedry Św. Jana w Warszawie z roku 1951. Jan Zachwatowicz daje się poznać jako sprawny architekt, myślący w duchu modernizmu, skłonny posługiwać się odpowiadającym temu stylowi językiem estetycznym. Okoliczności dziejowe sprawiły, że najbardziej doniosłe dokonania Jana Zachwatowicza związane są z rekonstrukcją obiektów zabytkowych, których ratowaniu Zachwatowicz podporządkował swój warsztat architektoniczny i konserwatorski. W obliczu przywołanych w prezentacji materiałów nie będzie nadużyciem stwierdzenie, że Zachwatowicz w duchu był modernistą i być może to właśnie podejście i warsztat, zaważyły na jego śmiałości i skuteczności w ratowaniu, kształtowaniu i de facto modernizowaniu odbudowywanego po wojennych zniszczeniach krajobrazu kulturowego Polski.

Leszek Włochyński, autor prezentacji – architekt, absolwent WAPW, dawniej związany z Kołem Naukowym Architektury Rodzimej i Zakładem Architektury Polskiej WAPW; obecnie m.in. wykładowca Studiów Podyplomowych Humanistyka Architektoniczna w PAN; właściciel i generalny projektant w architecturarestituta.pl; zaangażowany w działalność społeczną m.in. w ramach Fundacji Domu Wschodniego, Stowarzyszenia Myśl i Twórcz, Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

- Maria Chodźko-Zachwatowicz – Architektura – Rekonstrukcja – Pamięć

Prezentacja poświęcona jednej z ważnych postaci powojennej odbudowy Warszawy – architektce i konserwatorce zabytków, której życie i praca zawodowa nierozdzielnie spleły się z historią zniszczenia i rekonstrukcji miasta. Wykształcona w okresie II Rzeczypospolitej Chodźko-Zachwatowicz reprezentowała pokolenie architektów głęboko zakorzenionych w tradycji i świadomych znaczenia dziedzictwa kulturowego. Doświadczenie II wojny światowej oraz niemal całkowitego zniszczenia Warszawy miało decydujący

wpływ na ukształtowanie jej postawy zawodowej i etycznej. Prezentacja ukazuje Marię Chodźko-Zachwatowicz jako architektkę – świadka historii, dla której biografia osobista – naznaczona stratą, wojennym doświadczeniem i odpowiedzialnością za dziedzictwo – stała się fundamentem refleksji nad rolą architektury jako „Materialnego archiwum” pamięci i narzędzia odbudowy tożsamości miasta.

Agnieszka Martyka-Grudzień, autorka prezentacji – psycholożka, absolwentka studiów podyplomowych Historia Sztuki, Muzyka, Teatr i Film w Instytucie Sztuki PAN. Przewodniczka po Warszawie i edukatorka muzealna, zaangażowana w popularyzowanie historii miasta i jego dziedzictwa. Członkini Zespołu ds. Historycznych Pracowni Artystycznych oraz Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

- Rysunki i malarskie szkice Jana Zachwatowicza i Marii z Chodźków Zachwatowicz

Pokaz slajdów przygotowany na podstawie nigdy nie oglądanych zbiorów rodzinnych oraz anegdoty wnuka o Dziadku i Babci.

Prezentacje wygłosił prof. Michał Jasieński.

Organizator: Towarzystwo Przyjaciół Warszawy

Informacje na stronie:

<https://dsh.waw.pl/program/odbudowac-pamiec-jan-i-maria-zachwatowicz-prezentacje/>

<https://tpw.org.pl/aktualnosci/konferencja-odbudowac-pamiec-jan-i-maria-zachwatowicz.html>

Znamy członków Zespołu ds. członkostwa Polski w Międzyrządowym Komitecie Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego

Polska po raz trzeci w historii objęła mandat członka Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Nasze członkostwo w latach 2025–2029 realizowane jest pod hasłem „Solidarni w ochronie dziedzictwa”. Merytoryczne wsparcie Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego zapewni Zespół ds. członkostwa Polski w Międzyrządowym Komitecie Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego. W składzie Zespołu znalazły się m.in. dyrektorka NID Marlena Happach oraz kierowniczka Działu Światowego Dziedzictwa w NID i ekspertka narodowa w Komitecie Światowego Dziedzictwa UNESCO Anna Marconi-Betka.

Powołania członkom Zespołu wręczyła Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalna Konserwator Zabytków Bożena Żelazowska, podczas pierwszego posiedzenia nowo powołanego gremium.

Skład Zespołu ds. członkostwa Polski w Międzyrządowym Komitecie Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego:

- Jakub Makowski – dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przewodniczący Zespołu;
- Agata Kurdziel – zastępczyni dyrektora Departamentu Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zastępczyni przewodniczącego Zespołu;
- Aleksandra Chrzanowska – naczelniczka Wydziału Strategii i Międzynarodowej Ochrony Dziedzictwa w Departamencie Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, sekretarz Zespołu;
- Urszula Ślązak – dyrektorka Departamentu Współpracy z Zagranicą w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Teresa Mikulska – radca ds. organizacji międzynarodowych w Departamencie Współpracy z Zagranicą w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Agata Wąsowska-Pawlik – dyrektorka Międzynarodowego Centrum Kultury;

- prof. dr hab. Jacek Purchla – pełnomocnik ds. naukowych Międzynarodowego Centrum Kultury oraz ekspert narodowy w Komitecie Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- prof. dr hab. Bogusław Szmygin – prezes Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS;
- Marlena Happach – dyrektorka Narodowego Instytutu Dziedzictwa;
- Anna Marconi-Betka – kierowniczką Działu Światowego Dziedzictwa w Narodowym Instytucie Dziedzictwa oraz ekspertka narodowa w Komitecie Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- Alicja Jagielska-Burduk – sekretarz generalna Polskiego Komitetu ds. UNESCO;
- dr hab. inż. arch. Piotr Gerber – prezes Międzynarodowego Komitetu Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego (TICCIH).

Polska sprawowała mandat członka Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w latach 1976–1978 oraz 2013–2017. Wybór na kolejną kadencję w latach 2025–2029 stanowi wyraz uznania dla dorobku naszego kraju w zakresie ochrony dziedzictwa, a zarazem zobowiązanie do aktywnego i odpowiedzialnego współtworzenia systemu ochrony ustanowionego na mocy Konwencji z 1972 roku.

Hasło „Solidarni w ochronie dziedzictwa” wyznacza kierunek działań Polski w Komitecie oraz podkreśla znaczenie współpracy międzynarodowej, dialogu i wymiany doświadczeń. Za przygotowanie stanowisk eksperckich, analiz dokumentów Komitetu oraz wsparcie merytoryczne odpowiada Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa. W realizację zadań włączone są również Ministerstwo Klimatu i Środowiska – w zakresie dziedzictwa przyrodniczego – oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych, odpowiedzialne za wymiar polityczny i dyplomatyczny udziału Polski w pracach Komitetu.

Działania Polski w ramach mandatu koncentrują się wokół czterech kluczowych obszarów:

- edukacja i budowanie świadomości społecznej w zakresie wartości dziedzictwa.
- ochrona dziedzictwa w czasie konfliktów zbrojnych,
- klimat i dziedzictwo,
- solidarność międzynarodowa.

Informacje na stronie:

<https://nid.pl/2026/02/25/zespol-ds-czlonkostwa-polski-w-komitecie/>

Senat ustanowił rok 2026 - Rokiem Miasta Gdyni

Z okazji setnej rocznicy nadania praw miejskich, Senat RP ustanowił 2026 Rokiem Miasta Gdyni. Gdynia to symbol otwarcia na świat, dynamicznego rozwoju gospodarczego i nowoczesności w polskiej historii.

Senat docenił w ten sposób „ogromną rolę i kluczowe znaczenie miasta w rozwoju gospodarczym naszej Ojczyzny oraz przemianach ustrojowych”. Za uchwałą opowiedziało się jednogłośnie 83 senatorów.

Od marzenia po współczesność

W uchwale przypomniano historię tego niezwykłego miasta, „symbolu dynamicznego rozwoju gospodarczego i nowoczesności w polskiej historii”, od czasu jego budowy i uzyskania praw miejskich w 1926 r., przez okres rozkwitu w latach 30. XX w., tragedię II wojny światowej, wydarzenia Grudnia '70, aż po współczesność.

W uchwale czytamy, że po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. budowa niezależnego i nowoczesnego portu stała się jednym z priorytetów ówczesnych władz. 23 września 1922 r. Sejm Ustawodawczy II Rzeczypospolitej przyjął ustawę o budowie portu w Gdyni. Tak rozpoczęła się transformacja małej wioski rybackiej w prężnie rozwijające się miasto z jednym z najnowocześniejszych i największych portów morskich na Bałtyku i w Europie.

W latach 30. XX w., nazywanych „złotą erą” Gdyni, port rocznie obsługiwał ponad 6 tys. statków, rozwijał się przemysł stoczniowy, działała Państwowa Szkoła Morska kształcąca przyszłych oficerów marynarki. W 1936 r. miasto liczyło ponad 100 tys. mieszkańców.

Dziś Gdynia liczy blisko ćwierć miliona mieszkańców i łączy w sobie historyczny urok z nowoczesnością. „Niech rok 2026 będzie czasem przypomnienia wyjątkowej historii Gdyni, która powstała w wyniku urzeczywistnienia wizjonerskich planów budowniczych II Rzeczypospolitej wybudowania nowego miasta nad morzem, czasem przybliżenia losów Kaszubów, którym przyszło współdzielić ziemię ojców z rodakami napływającymi z różnych zakątków kraju, oraz czasem tworzenia impulsu do dalszego kreatywnego rozwoju, z poszanowaniem dotychczasowych osiągnięć i tradycji” – napisali senatorowie.

Informacje ze stron:

<https://www.senat.gov.pl/aktualnoscilista/art,16866,patroni-roku-2026.html>

<https://www.miasta.pl/aktualnosci/senat-ustanowil-rok-2026-rokiem-miasta-gdyni>

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1262270982757025&id=100069224049587&mibextid=wwXlfr&rdid=whYVKszjYAHgGD0#

W dniach 19-20 marca 2026 r., w Krakowie odbędzie się XXIII „EKIR” - EUROPEJSKI KONGRES INFORMACJI RENOWACYJNEJ.

Kongres organizowany jest cyklicznie przez wydawcę kwartalnika „Renowacje i Zabytki”, w którym biorą udział konserwatorzy, wykonawcy i producenci materiałów przydatnych konserwacji.

EKIR umożliwia firmom uczestniczącym w kongresie na prezentację teoretyczną i praktyczną własnych osiągnięć i ofert technologiczno-materiałowych oraz stwarza możliwość bezpośredniej wymiany poglądów i oczekiwań, co do planów i zamierzeń renowacyjnych z przedstawicielami adekwatnych urzędów z poszczególnych regionów naszego kraju i zagranicy.

W programie są przewidziane wystąpienia m.in. członków PKN ICOMOS.

Kongres będzie transmitowany bezpośrednio na żywo na następujących stronach internetowych i kanałach:

www.ekir.pl/transmisja

www.youtube.com/renowacjeizabytki

Podczas Kongresu, odbędzie się konkurs „Renowator” – z nagrodą dla laureatów wyłonionych spośród firm-uczestników, która jest przyznawana w następujących kategoriach za:

„szczególne osiągnięcia w renowacji stref historycznych”,

„wysoki stopień przydatności do prac renowacyjnych”,

„całokształt dokonań w dziedzinie renowacji obiektów zabytkowych.

Kongres organizowany jest przez kwartalnik Renowacje i Zabytki, Małopolską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa, przy partnerstwie Prezydenta Miasta Krakowa i pomocy merytorycznej Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta oraz Miejskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Więcej informacji znajduje się na stronie:

<https://ekir.pl/>

Program dostępny w linku poniżej:

<https://ekir.pl/program>

Szkoły Ciesielskie NID (Grabiszycy Dolne)

Narodowy Instytut Dziedzictwa zaprasza do udziału w kolejnej edycji Szkół Ciesielskich NID – cyklicznego programu warsztatów poświęconych tradycyjnemu ciesielstwu oraz pracy przy historycznych konstrukcjach drewnianych.

Szkoły Ciesielskie NID to specjalistyczne warsztaty skierowane do osób zawodowo związanych z drewnianym budownictwem i ochroną zabytków, w szczególności do cieśli (także początkujących), dekarzy, architektów oraz konstruktorów.

Program łączy:

1. intensywne warsztaty praktyczne prowadzone przy autentycznej substancji zabytkowej,
2. wykłady eksperckie z zakresu konserwacji, badań architektonicznych i analizy konstrukcji,
3. wycieczki i objazdy studyjne.

Grabiszycy Dolne (woj. dolnośląskie)

Partner: Fundacja Dzikie Zachód – Drużyna Ciesielska Rębarz

Warsztaty przeznaczone są wyłącznie dla aktywnych cieśli zainteresowanych doskonaleniem umiejętności pracy przy historycznych konstrukcjach drewnianych, w szczególności w zakresie budownictwa przysłupowego. Program obejmuje osiem dni zajęć podzielonych na dwa zjazdy oraz międzynarodowy objazd studyjny po obszarze historycznego budownictwa przysłupowego na pograniczu polsko-czesko-niemieckim. Uczestnicy będą pracować bezpośrednio przy substancji zabytkowej, koncentrując się na tradycyjnych technikach ciesielskich, pracach naprawczych oraz analizie konstrukcyjnej dawnych układów.

Terminy:

I zjazd: 4–7 maja 2026 r.

II zjazd: 7–10 maja 2026 r.

Zjazdy zostaną podzielone z uwzględnieniem stopnia doświadczenia i zaangażowania uczestników, tak aby zapewnić możliwie najbardziej efektywną pracę warsztatową oraz dopasować zakres zadań do kompetencji grupy.

Uczestnictwo w warsztatach

Udział w warsztatach jest bezpłatny. Organizatorzy zapewniają zaplecze merytoryczne, materiały edukacyjne oraz narzędzia. Szczegółowe informacje dotyczące organizacji udziału zostaną przekazane zakwalifikowanym uczestnikom.

Organizatorzy nie pokrywają kosztów dojazdu ani noclegu.

Liczba miejsc jest ograniczona – w każdej lokalizacji udział może wziąć maksymalnie 12 uczestników (w szczególnie uzasadnionych przypadkach 13 osób).

Zasady rekrutacji

Uczestnicy będą kwalifikowani na podstawie doświadczenia zawodowego w pracy przy historycznych konstrukcjach drewnianych. Dobór uczestników ma na celu stworzenie grup o zbliżonych kompetencjach i poziomie zaawansowania. Proces kwalifikacji będzie konsultowany z partnerami oraz prowadzącymi warsztaty.

Warsztaty mają charakter intensywnej pracy praktycznej i wymagają gotowości do wysiłku fizycznego.

O przyjęciu nie decyduje kolejność zgłoszeń.

Formularz zgłoszeniowy oraz szczegółowe informacje pojawią się wkrótce na stronie NID.

Informacje na stronie:

<https://nid.pl/2026/02/17/save-the-date-szkoly-ciesielskie-nid-2026/>

CIPA School Armenia 2026

Documentation, Monitoring, and Multiband Recording of Cultural Heritage Armenia, Byurakan, 19-25 June 2026

We are excited to announce that registration is now open for the 2026 CIPA Heritage Documentation School in Byurakan, Armenia!

Join us for an immersive, hands-on experience in architectural and cultural heritage documentation.

Held in the picturesque village of Byurakan, Armenia, we welcome students, researchers, and emerging professionals in architecture, archaeology, heritage studies, geomatics, and related fields, as well as enthusiasts eager to gain hands-on experience.

In this CIPA School, participants will have the opportunity to document the 10th-century St. Hovhannes Church using advanced technologies with seasoned tutors, and to explore this remarkable example of Armenian architecture.

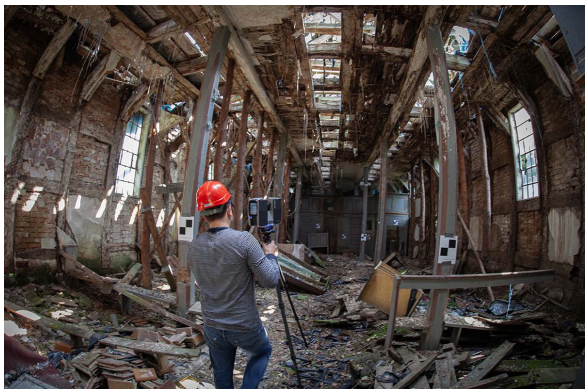
What you will gain:

- Hands-on training in 3D surveying, photogrammetry, UAV imaging, terrestrial laser scanning (TLS), and multi-band recording.
- Practical skills in GIS and BIM integration for heritage documentation.
- Multidisciplinary collaboration with international peers and experts in heritage, technology, and conservation.
- Real-world application through high-resolution datasets for site documentation and assessment.

Read more about this opportunity, the instructors, where you'll stay, and how to register on the school's website. See you soon in Byurakan!

More information:

<https://cipaschoolarmenia.com/>

Tegoroczne hasło Europejskich Dni Dziedzictwa – „Przyszłość przeszłości. DZIEDZICTWO W ZAGROŻENIU” zachęca nas, aby pochylić się nad wyzwaniami, jakie współcześnie stoją przed dziedzictwem. W obliczu dynamicznych przemian środowiskowych, społecznych i technologicznych pytanie o „przyszłość przeszłości” staje się jednym z kluczowych wyzwań współczesnej polityki ochrony dziedzictwa.

Do najważniejszych czynników wpływających dziś na kondycję dziedzictwa należą m.in.:

- zmiany klimatyczne,
- konflikty zbrojne,
- presja urbanizacyjna,
- cyfryzacja i globalizacja,
- zanikające tradycje i zawody.

To właśnie te procesy w różnorodny sposób oddziałują na dziedzictwo materialne i niematerialne, zwiększając ryzyko jego degradacji, utraty autentyczności lub zaniku.

Tegoroczny temat to zaproszenie do dyskusji o odpowiedzialności za ochronę – zarówno zabytków, jak i żywych tradycji, zwyczajów oraz praktyk przekazywanych z pokolenia na pokolenie. To także zachęta do namysłu nad reinterpretacją dziedzictwa i jego dostosowywaniem do nowych kontekstów kulturowych, społecznych i technologicznych.

Hasło podkreśla potrzebę świadomego wyboru tego, co i w jaki sposób chcemy chronić. Dotyczy to zarówno zabytków i krajobrazów kulturowych, jak i tradycji, języków, rzemiosła czy pamięci lokalnych wspólnot. Zwraca również uwagę na znaczenie działań edukacyjnych i partycypacyjnych, które wzmacniają poczucie tożsamości oraz budują społeczną odpowiedzialność za wspólne dziedzictwo.

„Przyszłość przeszłości. DZIEDZICTWO W ZAGROŻENIU” to apel o działanie: o ożywianie zagrożonych form dziedzictwa, przeciwstawianie się procesom jego degradacji oraz twórcze wyobrażanie go na nowo. Tak, aby mogło pozostać żywym zasobem, inspirującym i integrującym przyszłe pokolenia.

Tegoroczne hasło wynika z tematu przewodniego na 2026 rok przyjętego przez Radę Europy: Heritage at Risk: Revive, Resist, Reimagine.

Europejskie Dni Dziedzictwa są częścią wspólnej inicjatywy Rady Europy i Unii Europejskiej (European Heritage Days), w której uczestniczy 48 państw naszego kontynentu, w tym Polska.

Europejskie Dni Dziedzictwa 2026 odbędą się 18-20.09 oraz 26-27.09 (3. i 4. weekend września oraz tydzień pomiędzy nimi).

Informacje na stronie:

<https://nid.pl/2026/02/26/haslo-edd-2026/>

Wystawy

Wystawa „Niedziela w Hutmenie” w Muzeum Architektury we Wrocławiu

fot. Wojciech Chrubasik

Początki wrocławskiego przemysłu sięgają początków XIX stulecia. Strategiczne położenie nad Odrą – niegdyś kluczowym kanałem transportowym – pozwoliło miastu rozwinąć się i dało początek wielu zakładom produkcji i przetwórstwa. Kolejnym bodźcem do rozwoju była ekspansja kolei żelaznej. Po utworzeniu pierwszej linii w Wrocławiu do Oławy w 1842 r., szybko pojawiły się kolejne, łącząc tym samym Wrocław z resztą Prus. Wytyczenie nowych tras kolejowych było szansą dla podwrocławskich wsi (współcześnie części Śródmieścia), których wiejskich krajobraz zaczął powoli ustępować fabrycznym halom i dymiącym kominom. Przykładem zarysowanego wyżej zjawiska jest m.in. dzielnica Grabiszyn – jedna z industrialnych arterii miasta, znana z powojennych zakładów takich jak Fabryka Automatów Tokarskich „FAT”, Wrocławskie Zakłady Elektroniczne „ELWRO” czy Zakłady Hutniczo-Przetwórcze Metali Nieżelaznych „HUTMEN”.

fot. Wojciech Chrubasik

Historia ostatniego z zakładów rozpoczęła się w 1918 r., od założenia zakładu przetwórstwa metali Metallhüttenwerke Schaefer & Schael. Stosunkowo niewielka huta mocno ucierpiała podczas oblężenia Wrocławia w 1945 r., jednak już rok później na gruzach przedwojennych budynków udało się wznowić produkcję. Kolejne dekady upłynęły pod znakiem rozbudowy i rozszerzania terenu fabryki. W latach 50. XX w. powstały nie tylko nowe hale, ale również szereg obiektów socjalnych m.in. przedszkole, żłobek, zespół szkół czy

łaźnia. Największa inwestycja przypadła jednak na przełom lat 60. i 70. XX w. Wzdłuż ulicy Grabiszyńskiej według projektu Józefa Zachorodnego i Jerzego Surmy, pod kierownictwem Stanisława Barzyckiego z Biura Projektów Budownictwa Przemysłowego (ProjPrzem) wybudowano wówczas halę tłoczni-ciągarni-wykańczalni oznaczoną jako W4. Jednoprzestrzenny obiekt, złożony z 27 modułów, o łącznych wymiarach 325,32 × 61,47 m, powstał dla dolnośląskiego bogactwa naturalnego – miedzi – której potężne złoża w zlokalizowano w rejonie Lubina pod koniec lat 50. XX w. Dzięki determinacji Aleksandra Sałagi, dyrektora zakładu w latach 1960-1978, wydobywana nieopodal ruda metalu trafiała właśnie do Hutmenu, gdzie dzięki środkom na nowe inwestycje przetapiano ją, a następnie przetwarzano w gotowe produkty.

Wystawa „Niedziela w Hutmenie” w Muzeum Architektury we Wrocławiu jest pierwszą prezentacją dziedzictwa architektonicznego, artystycznego i społecznego, związanego z funkcjonowaniem zakładu w okresie PRL-u. Ekspozycja poprzez teksty kuratorskie, materiały archiwalne oraz różnorodne artefakty ukazuje unikatowe formy budownictwa przemysłowego, jak również opowiada o wdrożonym na szeroką skalę w latach 70. XX w. procesie humanizacji pracy. W ramach działań podjętych przez dyrekcję we wnętrzach fabrycznych hal pojawiły się rośliny i akwaria, a na zewnątrz – setki róż, fontanny, plenerowa sztuka oraz zagroda z parą kucyków. Od 1976 r. w Hutmenie działała również galeria sztuki, gdzie w miesięcznych interwałach organizowano wystawy wrocławskich artystów przy współpracy z Biurem Wystaw Artystycznych (BWA). Całość dopełniają współczesne fotografie Jakuba Certowicza, będące świadectwem poszukiwań pozostałości hutmenowego dziedzictwa wśród współczesnego obrazu dawnej huty – mozaikowego, dzikiego i zarośniętego.

fot. Wojciech Chrubasik

Hutmen oficjalnie zakończył produkcję w 2021 r. Długie działanie zakładu po transformacji ustrojowej pozwoliło zakonserwować zarówno układ przestrzenny założenia i kilka „warstw” dwudziestowiecznej architektury, jak i większość rozsypanych wśród nich elementów sztuki. Współcześnie cały teren dawnego zakładu (około 20 ha) jest w posiadaniu prywatnego właściciela. Tysiące metrów kwadratowych są podnajmowane różnym podmiotom. W dawnej hucie można dziś skorzystać z usług krawcowej, naprawić samochód lub nauczyć się aikido. Los poprzemysłowego kompleksu jest jednak niepewny. Tylko jeden z elementów założenia – wieża ciśnień z 1961 r. – podlega ochronie prawnej, dzięki wpisowi do rejestru zabytków w 2021 r. Choć procedura objęcia ochroną innych elementów dawnego Hutmenu jest w toku, trudno przewidzieć jej rozstrzygnięcie. Unikalna wartość poprzemysłowej architektury stoi bowiem w opozycji do planów inwestycyjnych właścicieli gruntów. Pytanie o zachowanie pamięci i świadectwa przemysłowej historii Wrocławia, pozostaje więc otwarte.

Michał Chadera
Muzeum Architektury we Wrocławiu

Wystawa archeologiczna:

„Zapomniane nabrzeże. Archeologia zespołu szpitalno-klasztornego Ducha Świętego w Toruniu”
Toruń, Ratusz Staromiejski, 21 lutego – 20 września 2026 r.

W 2022 roku, podczas realizacji prac budowlanych w obrębie nadwiślanego Bulwaru Filadelfijskiego, natrafiono na pozostałości średniowiecznych murów obwodowych. Znaleździśki to zidentyfikowano jako relikty zabudowy zespołu szpitalno-klasztornego Ducha Świętego – obiektów stanowiących niegdyś kluczowy element infrastruktury nabrzeża wiślanego Starego Miasta.

Z uwagi na wysoką wartość historyczną odkrycia, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków podjął decyzję o przeprowadzeniu ratowniczych badań archeologicznych, realizowanych przez Pracownię Archeologiczną Alagierscy. Dalsze odkrycia były na tyle cenne, że dzięki dotacji celowej Gminy Miasta Toruń możliwe stało się rozszerzenie zakresu prac, których podjął się zespół badawczy z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, działający w ścisłej współpracy z Muzeum Okręgowym w Toruniu.

W toku interdyscyplinarnych prac prowadzonych w latach 2023–2025 odsłonięto liczne relikty architektury murowanej i drewnianej oraz fragment cmentarza przykościelnego. Pozyskano bogaty zbiór artefaktów, w tym cenne przedmioty luksusowe oraz przedmioty codziennego użytku. Naukowa analiza tych znalezisk stanowi dziś fundament dla nowej interpretacji dziejów tej części Torunia, którą dotąd uznawano za bezpowrotnie utraconą w wyniku potopu szwedzkiego.

Więcej informacji na stronie:

<https://muzeum.torun.pl/aktualnosci/ratusz-staromiejski/wyswata-archeologiczna-w-ratuszu-staromiejskim/>

Muzeum Plakatu w Wilanowie powraca!

Muzeum Plakatu w Wilanowie, oddział Muzeum Narodowego w Warszawie zaprasza w zupełnie nowej odsłonie. Na zwiedzających czekają ikoniczne plakaty autorstwa najważniejszych polskich twórców.

Nowa wystawa „Plakat polski. Kolekcja” to aż 240 prac, które opowiedzą historię ostatnich 130 lat codziennego życia ulic polskich miast. Jest to wielowątkowa i różnorodna opowieść o Polsce, historia przemian społecznych, kulturowych i politycznych, które pozostawiły swój ślad na papierze. Do widzów przemawiają prace, które towarzyszyły codziennemu życiu miejskich ulic. Wśród poruszanych na plakatach tematów są te poważniejsze: historia, propaganda polityczna i ostrzeżenia związane z bezpieczeństwem. Pojawia się też świat rozrywki: filmu, teatru, muzyki, mody oraz błyskotliwej reklamy.

Plakaty jako prace wykonane na podłożu papierowym wymagają specjalnego traktowania. Ze względów konserwatorskich mogą być ekspozowane około trzech miesięcy bez dostępu światła dziennego oraz przy zapewnieniu odpowiedniej temperatury i wilgotności. Z tego powodu po każdym trzech miesiącach będzie następowało czasowe zamknięcie wystawy a każdy dotychczas prezentowany eksponat zostanie wymieniony na inny egzemplarz.

Muzeum Plakatu w Wilanowie powstało 4 czerwca 1968 roku, gdy wydzielono je jako odrębny oddział Muzeum Narodowego w Warszawie. Stało się pierwszą na świecie placówką z plakatem w roli głównej, gdzie odbyły się już 282 wystawy czasowe. Same początki zbiorów sięgają czasów przed drugą wojną światową, gdy kolekcjonerzy i graficy zaczęli przekazywać pojedyncze prace do zbiorów Muzeum Narodowego. Dziś to ponad 63 tysiące tytułów plakatów polskich i zagranicznych. W kolekcji plakatu polskiego jest blisko 36 tysięcy tytułów.

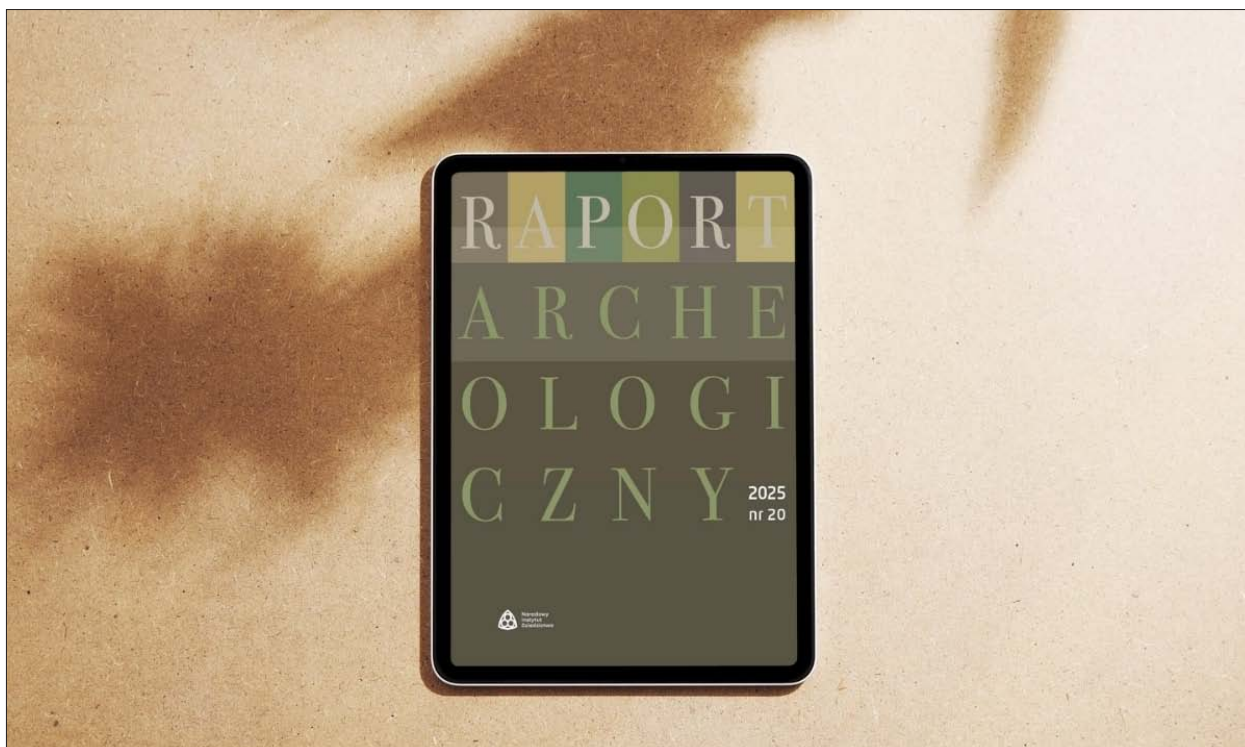
Od 14 marca 2026 roku Muzeum zostanie ponownie otwarte dla zwiedzających.

Informacja na stronie:

<https://www.mnw.art.pl/aktualnosci/muzeum-plakatu-w-wilanowie-powraca,1016.html>

Publikacje

Raport Archeologiczny 2025 nr 20 - dostępny do pobrania

Raport Archeologiczny 2025 nr 20 jest już dostępny do bezpłatnego pobrania na stronie. W publikacji można znaleźć szczegółowe opracowania wyników badań archeologicznych prowadzonych na terenie Polski, obejmujące zagadnienia od epoki brązu i wczesnego średniowiecza po czasy nowożytne oraz XX wiek.

Raport Archeologiczny 2025 nr 20 to kolejny tom rocznika przygotowywanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, poświęconego prezentacji i analizie wyników badań archeologicznych. Publikacja gromadzi recenzowane artykuły autorstwa badaczy reprezentujących ośrodki naukowe, instytucje muzealne oraz zespoły realizujące archeologiczne badania ratownicze i inwestycyjne.

W tomie zaprezentowano wyniki badań stanowisk o zróżnicowanej chronologii i charakterze, ukazujące zarówno osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne, jak i relikty związane z okresem nowożytnym oraz wydarzeniami XX wieku. Artykuły zawierają szczegółowe analizy obiektów archeologicznych, zabytków ruchomych, dokumentację terenową oraz interpretacje dotyczące funkcjonowania dawnych społeczności i zagospodarowania przestrzeni.

Więcej informacji:

<https://nid.pl/2026/02/03/raport-archeologiczny-20/>

OCHRONA

ZABYTKÓW

Redakcja czasopisma „Ochrona Zabytków” zaprasza do nadsyłania artykułów naukowych do numeru 2/2026, którego tematem przewodnim będzie działalność polskich konserwatorów zabytków oraz konserwatorów dzieł sztuki realizowana poza granicami kraju. Celem numeru jest przedstawienie dorobku, doświadczeń, metodologii oraz najnowszych wyników badań związanych z ochroną najcenniejszych światowych zespołów zabytkowych, w których znaczącą rolę odegrali specjaliści z Polski.

Zakres tematyczny

Zachęcamy do przesyłania tekstów dotyczących m.in.:

- badań techniki, technologii i materiałów oraz badań historycznych związanych z zabytkami i dziełami sztuki znajdującymi się poza granicami Polski;
- projektów i realizacji konserwatorskich polskich zespołów w Europie, Azji, Afryce, obu Amerykach i na Bliskim Wschodzie;
- dokumentacji konserwatorskiej, architektonicznej, archeologicznej i cyfrowej;
- programów edukacyjnych, staży, współpracy zespołów międzynarodowych i działań popularyzatorskich związanych z polską konserwacją za granicą;
- studiów przypadków dotyczących najważniejszych i najbardziej wymagających obiektów lub kompleksów zabytkowych na świecie;
- etyki, zarządzania, współpracy instytucjonalnej i wyzwń logistycznych w międzynarodowych projektach konserwatorskich.

Adresaci

Do nadsyłania tekstów zapraszamy przede wszystkim konserwatorów zabytków i dzieł sztuki, architektów, historyków sztuki i archeologów, specjalistów w zakresie dokumentacji oraz budowy technicznej i technologii, pracowników muzeów, instytutów badawczych i uczelni wyższych, a także uczestników i koordynatorów projektów konserwatorskich realizowanych za granicą.

Informacje praktyczne

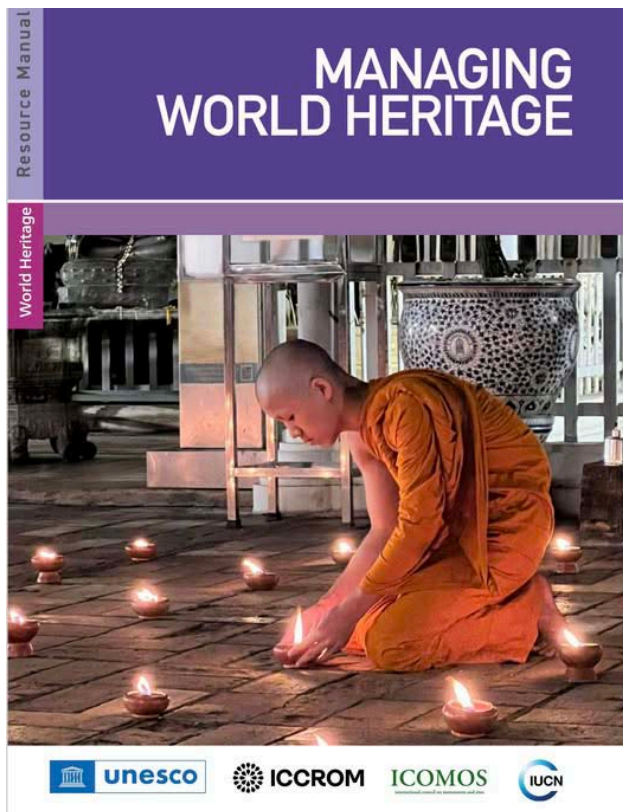
Termin nadsyłania artykułów: 31 maja 2026 roku.

Wymogi edytorskie oraz wytyczne dla autorów można znaleźć na stronie:

<https://ochronazabytkow.nid.pl/panele/for-authors/>

Zgłoszenia należy przesyłać na adres redakcji: redakcjaoz@nid.pl

Zapraszamy do współtworzenia numeru, którego celem jest ukazanie skali, znaczenia oraz różnorodności form międzynarodowego zaangażowania polskich konserwatorów.

UNESCO and the Advisory Bodies to the World Heritage Committee – ICCROM, ICOMOS, and IUCN – have announced the release of a new manual, “Managing World Heritage”, a foundational reference document to guide conservation in World Heritage and other heritage places, outlining the key elements and processes of the management system.

A PRACTICAL FOUNDATION TO ADDRESS COMPLEX CHALLENGES

World Heritage properties are facing increasingly complex challenges including development pressures, climate change, natural hazards, inadequate and insufficient maintenance and conservation. Currently, 86 % of properties inscribed on the World Heritage List across 147 States Parties have experienced management issues and are supported through the Convention’s Reactive Monitoring process to address such challenges.

These trends highlight the urgent need for robust, integrated management approaches to better protect Outstanding Universal Value (OUV), link concerns for culture and nature and ensure that the rights and knowledge of Indigenous Peoples and local communities are respected in the protection and management of heritage. They also underscore the importance of equipping management institutions, site managers, and those involved in the management processes of World Heritage with the tools and resources needed to establish and strengthen management systems.

“Managing World Heritage” is designed as a go-to reference for site managers, rights-holders, heritage professionals, institutions, and actors involved in the management of World Heritage, by integrating and updating the existing manuals on Managing Natural World Heritage (2012) and Managing Cultural World Heritage (2013). It promotes place-based and people-centred approaches that conserve the multiple values of heritage places within their broader social, environmental and economic contexts. In doing so, it reinforces the role of heritage as a dynamic resource contributing to sustainable development and community well-being.

BUILDING CAPACITY THROUGH GUIDANCE AND COLLABORATION

The manual is a valuable resource for anyone seeking to better understand, plan, implement, or strengthen World Heritage management systems. It provides clear guidance on the essential elements of robust heritage management systems and offers insights into navigating management processes towards more effective management plans.

Importantly, the manual serves as foundational knowledge for using other tools and methodologies, including the Enhancing Our Heritage Toolkit 2.0 for assessing management effectiveness and the Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context, and international systems of best practice including the IUCN Green List Standard.

Developed jointly by UNESCO, ICCROM, ICOMOS and IUCN under the coordination of the ICCROM-IUCN World Heritage Leadership Programme, the manual was made possible with financial support from the Ministry of Climate and Environment of Norway.

Its content has been tested with site managers, national focal points, communities and diverse practitioners through several capacity building activities on World Heritage management including the flagship course Managing World Heritage: People, Nature, Culture as well as courses and workshops on management effectiveness, impact assessment, disaster risk management, and climate action.

To learn more about the Managing World Heritage manual and opportunities to engage with the World Heritage Leadership programme, please contact: whl[at]iccrom.org

More informations:

<https://www.icomos.org/actualite/manual-for-managing-world-heritage/>

Read on PUBLICOMOS:

https://publ.icomos.org/publicomos/jlbSai?html=Bur&base=technica&ref=45351&file=4299.pdf&path=Managing_World_Heritage_2026_EN.pdf

Jak dziś skutecznie chronić dziedzictwo – kiedy rosną oczekiwania społeczne, przyspiesza cyfryzacja, a zmiany klimatyczne coraz częściej przekładają się na realne zagrożenia dla zabytków? Odpowiedzi i konkretne przykłady działań przynosi raport „Spotkania z Narodowym Instytutem Dziedzictwa 2025”, dostępny już bezpłatnie w księgarni NID w wersji cyfrowej.

W księgarni NID jest już dostępna elektroniczna wersja raportu podsumowującego najważniejsze działania i projekty Narodowego Instytutu Dziedzictwa zrealizowane w 2025 roku. Publikacja pokazuje kluczowe obszary naszej pracy: wsparcie eksperckie i doradcze na rzecz ochrony zabytków, współpracę z instytucjami publicznymi, działania edukacyjne oraz inicjatywy realizowane w ramach partnerstw krajowych i międzynarodowych.

W raporcie przyglądamy się również temu, jak w praktyce działa cyfrowa dokumentacja i dlaczego staje się jednym z fundamentów nowoczesnej ochrony dziedzictwa. Pokazujemy rozwój narzędzi, które ułatwiają dostęp do wiedzy o zabytkach i jej wykorzystanie – zarówno w działaniach specjalistycznych, jak i w upowszechnianiu dziedzictwa.

Nie pomijamy tematów trudnych, opisujemy wyzwania systemu ochrony zabytków w obliczu zmian klimatycznych i zagrożeń, które coraz wyraźniej wpływają na stan i bezpieczeństwo dziedzictwa. W numerze uwzględniamy także materiały o charakterze praktycznym – przydatne dla osób i instytucji zaangażowanych w ochronę dziedzictwa.

Link do raportu:

<https://ksiegarnia.nid.pl/produkt/spotkania-z-narodowym-instytutem-dziedzictwa-2025/>

Maria Arno

Adaptive Reuse of Roman Catholic Churches

Good Practice and Viable Solutions for Converting Sacred Spaces

Książka analizuje adaptacyjne przekształcanie kościołów rzymskokatolickich na podstawie dwudziestu pięciu studiów przypadku z Polski, Niemiec, Niderlandów i Belgii. Podejmuje złożoną problematykę styku teologii, ochrony dziedzictwa oraz współczesnych potrzeb społecznych, ukazując, w jaki sposób przestrzenie sakralne mogą zyskiwać nowe, świeckie funkcje, przy jednoczesnym zachowaniu ich duchowego, historycznego i kulturowego znaczenia.

Łącząc perspektywy historyczne, teologiczne, architektoniczne oraz prawno-instytucjonalne, autorka śledzi ewolucję zjawiska ponownego wykorzystania kościołów, analizuje skutki sekularyzacji oraz etyczną odpowiedzialność architektów, a także omawia zasady konserwatorskie kształtujące zarządzanie dziedzictwem sakralnym. Refleksje teologiczne dotyczą symboliki przestrzeni kościelnej, prawa kanonicznego, procedury profanacji oraz wytycznych episkopatów w wybranych krajach. Porównawcze profile narodowe obejmują analizę demografii religijnej, infrastruktury kościelnej oraz modeli

zarządzania nieruchomościami. Studia przypadku prezentują różnorodne modele adaptacji – od zachowania ciągłości funkcji liturgicznej po radykalne transformacje – w kontekstach kulturowych, społecznych, komercyjnych, mieszkaniowych i międzyreligijnych. Wnioski syntetyzują wyniki badań, proponując strategie równoważące ochronę dziedzictwa z aktualnymi potrzebami funkcjonalnymi.

Publikacja skierowana jest do architektów, historyków, teoretyków sztuki, badaczy architektury, konserwatorów zabytków, duchownych oraz zarządców obiektów sakralnych, a także do wszystkich osób zainteresowanych przyszłością architektury sakralnej. Książka ma charakter wielowarstwowy i interdyscyplinarny.

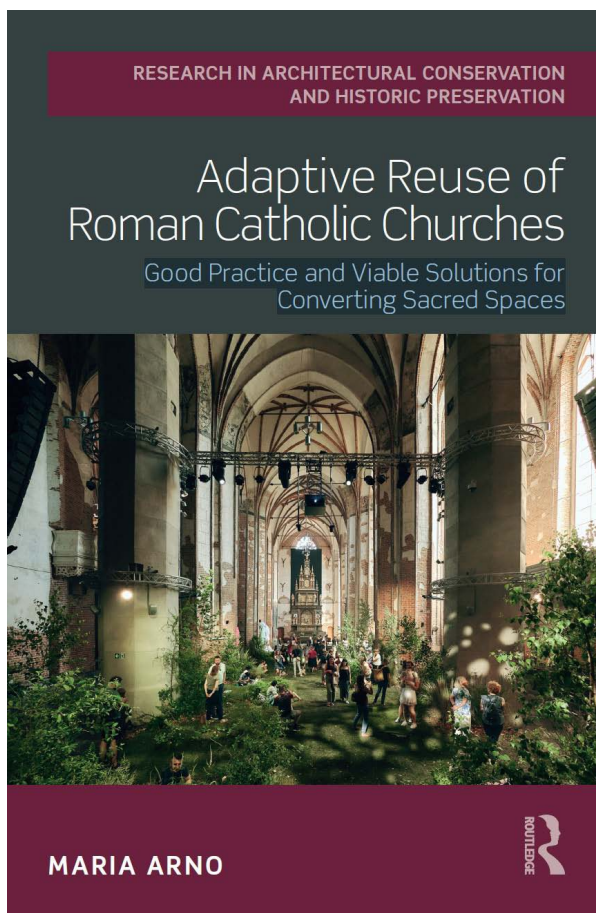
Maria Arno (PhD) jest architektem i adiunktem na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Tytuł magistra inżyniera architekta uzyskała w 2016 roku, a stopień doktora w 2023 roku – na tej samej uczelni. Jej działalność naukowa koncentruje się na architekturze sakralnej i monumentalnej. Jest autorką artykułów i publikacji naukowych poświęconych adaptacyjnemu wykorzystaniu kościołów, ochronie zabytków oraz zrównoważonemu rozwojowi w architekturze. Należy do organizacji Future for Religious Heritage, European Academy of Religion oraz do Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS – Komisji Historii i Konserwacji Architektury Sakralnej.

Publikacja ukaże się w serii Routledge Research in Architectural Conservation and Historic Preservation.

Książka będzie dostępna w sprzedaży od kwietnia 2026 roku:

<https://www.routledge.com/Adaptive-Reuse-of-Roman-Catholic-Churches-Good-Practice-and-Viable-Solutions-for-Converting-Sacred-Spaces/Arno/p/book/9781032883007>

Pierwszy rozdział książki Introduction będzie dostępny w open access.

14(50) **Rocznik
Muzeum
Narodowego
w Warszawie
Nowa Seria**
**| Journal of
the National
Museum
in Warsaw
New Series**

Czternasty numer „Rocznika Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa Seria / Journal of the National Museum in Warsaw. New Series” otwiera artykuł Nawojki Cieślińskiej-Lobkowicz o Tadeuszu Wierzejskim, kolekcjonerze i darczyńcy polskich muzeów. W następnym tekście w dziale Muzeum Konrad Niemira przybliży losy wybranych obrazów z dawnej kolekcji Radziwiłłów w Królikarni.

Część druga numeru zbiera teksty poświęcone sztuce nowożytnej. Joanna Sikorska analizuje miedzioryt Lucasa Cranacha starszego w kontekście artystycznej rywalizacji tego twórcy z Albrechtem Dürerem, a Piotr Czyż pisze o zjawisku wtórnego wykorzystania matryc graficznych jako podobraz, omawiając dwa dzieła ze zbiorów MNW. Karolina Prymlewick przedstawia nowe ustalenia i hipotezy dotyczące tematyki i autorstwa alegorycznego obrazu z Galerii Sztuki XIX Wieku MNW przypisywanego Franciszкови Smuglewiczowi.

Z kolei Rūta Janonienė przedstawia dokonania i życiorysy dwóch innych malarzy z rodziny Smuglewiczów – Józefa i Feliksa. Dzieła Ptasznik strojący gitarę z kolekcji MNW i innym wczesnym obrazom Jean-Baptiste’a Greuze’a w kostiumie włoskim poświęcony jest artykuł Andrzeja Pieńkosa.

Numer zamykają teksty wspomnieniowe o naszych zmarłych koleżankach z MNW.

Informacje na stronie:

<https://rocznik.mnw.art.pl/ojs/index.php/rm/issue/view/14>

Publikacja:

<https://rocznik.mnw.art.pl/ojs/index.php/rm/issue/view/14/16>

In Memoriam

Jan Gromnicki (1932-2026)

3 lutego 2026 r. w wieku 93 lat zmarł mgr Jan GROMNICKI, archeolog, konserwator zabytków, wielce zasłużony dla ochrony dziedzictwa kultury narodowej, działacz społeczny i wierny patriota. Człowiek prawy, o wielkiej kulturze osobistej.

Po ukończeniu archeologii na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, rozpoczął w 1957 r. pracę zawodową w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN (obecnie Instytut Archeologii i Etnologii PAN). W latach 1962-1966 wykładał na Wydziale Humanistycznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Od 1973 r. przez największą część swojego życia, nie tylko zawodowego, był związany z Przedsiębiorstwem Państwowym Pracownie Konserwacji Zabytków (PP PKZ). Zaczynał od stopnia specjalisty, a później awansował na głównego specjalistę ds. badań archeologicznych (i etnograficznych) w pionie naukowo-konserwatorskim. W 1983 r. prof. Tadeusz Polak, dyrektor naczelny firmy, powierzył Janowi kierowanie wyspecjalizowanym Oddziałem Badań i Konserwacji PP PKZ, złożonym z kilkunastu pracowni konserwatorskich. Po przekształceniach firmy na przełomie lat 80. i 90., pełnił od 1991 r. funkcję głównego specjalisty ds. dokumentacji i archiwów w Zarządzie PP PKZ.

Jan bardzo aktywnie działał w stowarzyszeniach profesjonalnych. Był Członkiem Założycielem oraz Sekretarzem Generalnym Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków (1998-1999). Należał do Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, a następnie do Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich oraz Komisji Ochrony Zabytków Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Jana cechował wyjątkowo wysoki poziom obywatelskiej świadomości. Dlatego bardzo ważną częścią Jego życia były sprawy obywatelskie i patriotyczne. W latach 1990-1994 był radnym warszawskiej Dzielnicy Śródmieście, Sejmiku Samorządowego oraz członkiem Komisji Nazewnictwa Ulic Warszawy.

Na początku lat 2000, będąc synem oficera kawalerii II Rzeczypospolitej, został wybrany i aktywnie pełnił przez szereg kadencji, funkcję prezesa Stowarzyszenia Rodzina 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich. Stowarzyszenie grupuje byłych wojskowych, członków ich rodzin oraz osoby naukowo zajmujące się historią Kawalerii Polskiej.

O PP PKZ - firmie, której poświęcił najlepsze lata swojego profesjonalnego życia - myślał Jan do ostatnich chwil. Opracował koncepcję obszernej publikacji poświęconej upamiętnieniu dorobku PP PKZ, który w dużym stopniu odszedł w zapomnienie.

Z inicjatywy Jana i dzięki Jego uporowi w grudniu 2021 r. na fasadzie kamienicy przy ul. Szeroki Dunaj 5 w Warszawie zamocowano tablicę, upamiętniającą pracowników PP PKZ, którzy tak licznie uczestniczyli w pracach konserwatorskich na terenie Starego Miasta (1955-1988) i w odbudowie Zamku Królewskiego w Warszawie (1971-1984).

Jan jest autorem, współautorem lub redaktorem ponad 100 bardzo różnorodnych publikacji. Odzwierciedlają one bogate i wieloletnie zaangażowanie zawodowe w dyscyplinę archeologii, a zwłaszcza w prowadzenie badań archeologicznych i archeologiczno-konserwatorskich oraz konserwację zabytków i zachowanie dokumentacji konserwatorskiej PP PKZ.

W uznaniu wieloletniej pracy i zaangażowania na rzecz badania i ochrony dziedzictwa kultury narodowej Jan Gromnicki został w 2021 r. odznaczony Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

Był wzorem człowieka zaangażowanego w pracę zawodową i wzorem obywatela, przesiąkniętego głębokim umiłowaniem ojczyzny, o społecznym zacięciu. Jan był człowiekiem bardzo życzliwym i troszczącym się o innych. Był niezawodnym przyjacielem na dobre i na złe.

Jego życie jest najlepszym dowodem, iż prawdziwa siła nie polega na krzyku, lecz na rozumnym i wytrwałym dążeniu do dobra wspólnego.

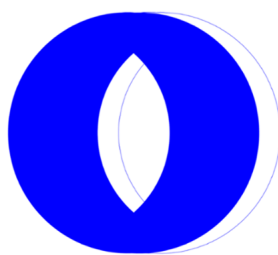
Jan Gromnicki został pochowany 16 lutego 2026 r. na Cmentarzu Ewangelicko-Reformowanym w Warszawie. Spoczął w grobie obok swojej ukochanej żony Elżbiety.

opracował
Miroslaw Olbrys

Ogłaszamy projekty dofinansowane z rezerwy Ministra w ramach czterech programów

**OGŁASZAMY
REZERWĘ MINISTRA**

PROGRAMY
MINISTRA
2026

Marta Cienkowska, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, wskazała projekty, które w 2026 r. otrzymają dofinansowanie w trybie rezerwy Ministra w ramach czterech programów: „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”, „Kultura cyfrowa”, „Miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju” oraz „Ochrona zabytków archeologicznych”.

Tryb rezerwy Ministra obejmuje 15% budżetu każdego Programu Ministra. Pozwala na dofinansowanie wartościowych projektów, które z różnych przyczyn nie otrzymały rekomendacji eksperckiej, oraz wsparcie inicjatyw wykraczających poza standardowe kryteria oceny.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.gov.pl/web/kultura/oglaszamy-projekty-dofinansowane-z-rezerwy-ministra-w-ramach-czterech-programow>

Już od 7 lutego będzie można wejść na stronę GDYNIA W SIECI \ ENCYKLOPEDIA MIASTA, platformę internetową Muzeum Miasta Gdyni łączącą w sobie rzetelność naukową z technologiczną dostępnością, dając mieszkańcom wiedzę na przysłowiowe „jedno kliknięcie”.

Podwaliną nowej platformy jest wydana drukiem w 2006 roku Encyklopedia Gdyni pod redakcją Małgorzaty Sokołowskiej. Część pochodzących z tego źródła treści oraz nowe hasła opracowane przez grono ekspertów tworzą portal GDYNIA W SIECI \ ENCYKLOPEDIA MIASTA.

Zespołowi muzealnemu udało się dotrzeć do szerokiej sieci twórców – naukowców i specjalistów w swoich dziedzinach oraz znacząco poszerzyć to grono o nowych autorów. Zweryfikowane treści, wzbogacone o unikatowe zbiory Muzeum Miasta Gdyni, czynią historię dostępną dla każdego, bezpłatnie i z dowolnego miejsca na świecie.

Od trzech lat proces przekształcania analogowego dziedzictwa w nowoczesne narzędzie cyfrowe Gdyni nadzoruje Aleksandra Sobczyk. W swojej pracy łączy pasję historyczną z „detektywistyczną” dociekliwością, odpowiadając za budowę sieci ekspertów, pozyskiwanie praw autorskich oraz merytoryczną spójność platformy.

Kuratorka postrzega encyklopedię nie jako statyczną publikację, lecz jako żywy organizm. Jak sama podkreśla: Encyklopedia jak dziecko dopiero zaczyna stawiać pierwsze kroki, jednak jej przyszłość zapowiada się imponująco. Jej wizja zakłada nieustanny rozwój zasobów i budowanie otwartej, dostępnej dla każdego opowieści o tożsamości Gdyni.

Towarzyszy jej Gabriela Zbirohowska-Kościa, która nadzoruje rozwój zasobów cyfrowych projektu „Gdynia w sieci” oraz zarządza merytoryczną stroną archiwum.

Od 7 lutego wszyscy wszędzie będą mogli samodzielnie wypróbować Encyklopedię.

Więcej informacji:

<https://muzeumgdynia.pl/2026/01/premiera-platformy-internetowej-gdynia-w-sieci-encyklopedia-miasta/>

Kontrola zabytkowego zespołu Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Pruszkowie

Zespół ZNTK w Pruszkowie został wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 29 marca 1999 r., jako jeden z najstarszych zakładów remontowych kolejnictwa w Polsce oraz obiekt związany z funkcjonowaniem obozu przejściowego Durchgangslager 121-Pruszków. Zakład odgrywał ważną rolę w rozwoju kolei żelaznych przed I wojną światową, w okresie międzywojennym i po 1945 r. Obecny kształt zyskał w latach 20 i 30-tych XX w. Znaczna część obiektów zachowała zasadniczo oryginalne formy oraz pierwotny układ przestrzenny. W trakcie Powstania Warszawskiego, na jego terenie utworzono obóz przejściowy dla mieszkańców Warszawy. Z obiektów zachował się fragment bocznicy kolejowej z kamieniami pamiątkowymi i pomnikiem, brama i fragment muru z napisem „Tędy przeszła Warszawa”, trzy wieżyczki strzelnicze oraz bunkier wartowniczy.

W 2021 roku Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków przeprowadził kontrolę w reakcji na nieodpowiedni stan zachowania zabytku, w wyniku której wydał zalecenia pokontrolne obejmujące przeprowadzenie prac restauratorskich, konserwatorskich i robót budowlanych przy budynku dyrekcji, wieży z pociągu pancernego, wieżach strzelniczych I i II, budynku odlewni oraz hali napraw wagonów dostawczych. Kontrola stanu realizacji zaleceń pokontrolnych przeprowadzona w listopadzie 2024 roku ujawniła, że od dnia wydania zaleceń nie podjęto wskazanych działań w wyznaczonym terminie, a zabytkowy zespół ulega postępującej degradacji.

W wyniku realizacji działań z zakresu nadzoru konserwatorskiego wobec zabytkowych obiektów Zespołu Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Pruszkowie, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wymierzył dysponentowi zabytku administracyjną karę pieniężną w wysokości 40.000 złotych.

Informacje ze strony:

<https://www.facebook.com/share/p/14dUjWHKsuz/?mibextid=wwXlfr>

Zachęcamy do odwiedzania naszych profili:

Facebook: gdzie publikujemy istotne informacje zarówno krajowe jak i międzynarodowe, związane bezpośrednio z ochroną zabytków. Na profilu zamieszczamy również informacje dotyczące naszej działalności.

Na platformie YouTube: zamieszczamy filmy m.in. z naszych dorocznych konferencji: majowej i grudniowej, a także z cyklu „Otwarte Wykłady PKN ICOMOS” w formule online.

Facebook:

Polski Komitet Narodowy ICOMOS

<https://www.facebook.com/pknicomos>

YouTube:

PKN ICOMOS

<https://www.youtube.com/@pknicomos2024/featured>

Instagram:

icomos_poland

https://www.instagram.com/icomos_poland/